

A harmadik Montánna história

Miroslav Lacko (szerk.): *Montánna história 3. 2010. Ročenka o dejinách baníctva a hutníctva.* [Limbach], 2011. Slovenská spoločnosť pre sociálne a hospodárske dejiny, 304 old.

HADOBÁS SÁNDOR

2011-ben immár a harmadik *Montánna história*-kötetet vehetjük kézbe, ami jelzi, hogy a fiatal történész, *Miroslav Lacko* által 2008-ban megindított és szerkesztett periodika életképesnek bizonyult. E rövid idő is elegendő volt ahhoz, hogy a kiadvány mind technikai kivitelét, mind pedig tartalmát tekintve elismerést vívjon ki szakmai körökben. Az alcíme szerint „*Évkönyv a bányászat és a kohászat történetéről*” új száma ezúttal is gazdag tartalommal, kilenc szerző 13 hosszabb-rövidebb közleményével várja az olvasókat, érdeklődőket. Most is elmondhatjuk, amit a korábbi ismeretéseinkben is kiemeltünk: a tanulmányok csaknem mindegyike a történelmi *Magyarország* bányászatának múltját tárja fel, nagy szolgálatot téve ezzel a hazai kutatásnak. Az előző két kötethez képest annyi külső változás történt, hogy a puha papírborítót keménykötés váltotta fel, ami tartósabb, elegánsabb, és könnyebbé teszi a könyv használatát.

A szerkesztő ezúttal *Eva Kowalskát*, a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének vezető tudományos munkatársát kérte fel a rövid előszó megírására, amely a szlovák mellett németül is teljes terjedelmében olvasható.

A *Tanulmányok* rovatban hét munka található, néhány közülük terjedelménél fogva önálló kiadványként is megállná a helyét.

Andrea Fröhlich a felső-magyarországi bányavárosok reformációjában jelentős szerepet játszó *Confessio Montana* vagy *Heptapolitana* (*Bányai* vagy *Hévívárosi Hitvallás*) bemutatására, elemzésére és utóhatásának követésére vállalkozott angol nyelvű tanulmányában (8-23. old.). Az 1559-ben keletkezett hitvallási irat az

evangélikus egyház felső-magyarországi történetének fontos dokumentuma.

Lucia Krchnáková (szül. 1975) a bányászokról való egészségügyi gondoskodásról értekezik a közép-szlovákiai (nekünk: alsó-magyarországi) bányavidéken *Hoffinger János György* (1756-1792), a kor neves orvosának munkássága alapján (24-93. old.). A brassói születésű, vagyis erdélyi szász *Hoffinger* mindössze 36 évet élt, mégis nagy hírnévre tett szert. Munkásságának legfontosabb színtere *Selmebánya* volt, ahol a bányák főorvosaként tudományos tevékenységet is folytatott. A selmeci bányavidék egészségügyi helyzetéről írt német nyelvű tanulmánya magyarul is olvasható a 2004-ben megjelent *Felsőmagyarországi orvosi helyiratok* c. könyv 66-108. oldalán.

Miroslav Lacko 1788-ig bezárólag folytatja az egykori *Szomolnoki Főbányahivatal* archontológiájának közzétételét (94-195. old.). Az archontológia történeti segédtudomány, amely a hivatali tisztviselők jegyzékének összeállításával, életpályájuk vizsgálatával foglalkozik. A szerzőnek nem volt könnyű dolga az eredetileg főként német nyelven keletkezett hatalmas mennyiségű iratanyag átvizsgálásával és adatainak feldolgozásával. Munkája nagy segítséget jelent a kutatás számára, hiszen eddig nem vagy csak kevésé ismert, illetve vizsgált forráscsoportot tett hozzáférhetővé.

Peter Konečný (1978) a híres selmeci kémiaprofesszor, *Jacquin* (1727-1817) laboratóriumáról (amelynek helyisége ma is megvan, igaz, a bemutatott fotó szerint romos állapotban), mint a metallurgiai kémia kezdetének helyéről közöl tanulmányt. Ennek első része olvasható a *Montánna história* jelen számában, a folytatás bizonyára a következőben kap majd helyet. (196-201. old.)

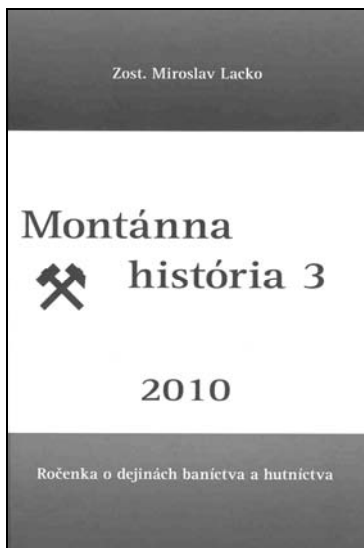
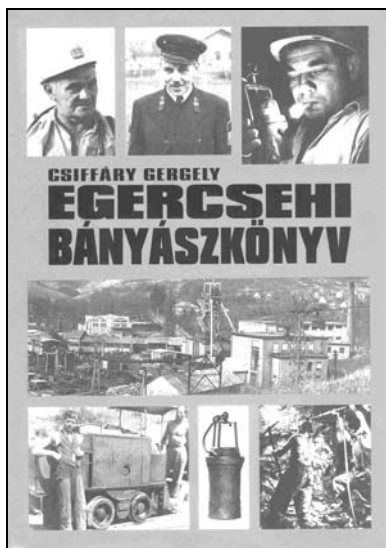
Eugen Kladvík (1939) a hajdan *Gölnicbánya* közelében működött máriahutai vasércbánya-üzem történetét ismerteti az 1906 és 1945 közötti időszakban, amikor is az ottani „*Bánya- és Kohótársaság*” volt a vállalat tulajdonosa. A szerző különös figyelmet fordít a bányászati technika fejlődésére (202-245. old.)

A kisebb közlemények között *Štefan Hurtík* két írással szerepel. Az elsőben a nemérces ásványok kitermelésének kezdeteit vizsgálja *Selmebányán* geológiai és bányászati tekintetben (246-253.

old.) A másik az építőkövek fejtésének történeti fejlődését elemzi szintén *Selmecbánya* vonatkozásában (260-269. old.)

Silvia Lörinčíková (1967) a 19. századi arisztokrácia bányászati és kohászati vállalkozásait értékeli *gróf Andrássy György* példáján (254-259. old.)

Rudolf Magula (1932) a szomolnoki klasszikus cementrész-termelés történetéről, valamint az annak kialakulásával kapcsolatos véleményekről közöl rövid áttekintést (270-275. old.)

A Szakirodalom rovatban ismertetett könyvek borítói.

Ezek után két recenzió következik. *Peter Konečný Ivan Herčko* munkáját ismerteti az egykori selmeci *Bányászati és Erdészeti Akadémiáról* (*Banická a lesnícka akadémia – Banská Štiavnica*. Banská Bystrica, 2010. Ústav vedy a výskumu, 497 old.). *Miroslav Lacko* egy selmecbányai konferencia-kötetet ajánl az olvasók figyelmébe, kritikus megjegyzésekkel. (*Európsky význam slovenského baníctva v stredoveku a novoveku. Zborník prednášok z medzinárodného sympózia, konaného 8.-10. 9. 2010 v Banskej Štiavnici*. Ed. Ad-

riana Matejková – Miroslav Kamenicky. Banská Štiavnica, 2010. Slovenské Banské Múzeum, 178 old. A főcím magyarul: *A szlovák bányászat európai jelentősége a középkorban és az újkorban.*)

A 3. kötetben folytatódik az a hagyomány, hogy bemutatják a szlovákiai bányásztörténeti kutatás egy-egy jelentős alakját és eddigi munkásságát. Ezúttal *Mária Čelkovát* (született 1950-ben) érte ez a megtiszteltetés. Szakmai pályafutását *Miroslav Lacko* méltatja röviden, majd az ünnepelt 456 tételt tartalmazó szakirodalmi bibliográfiája következik. *Čelková a Szlovák Bányászati Múzeum (Selmečbánya – Banská Štiavnica)* munkatársaként elsősorban a bányászat és a bányavárosok kultúrtörténetével kapcsolatos témákról írt.

Végül a szlovákiai bányásztörténeti irodalom 2009. évi válogatott bibliográfiája található a kötetben, *Miroslav Lacko* összeállításában.

A fenti néhány soros ismertetésekből is kitűnik, hogy a *Montánna história* harmadik kötete – az előző kettőhöz hasonlóan – megérdemli a szakmai körök figyelmét és elismerését. A kiadványt „fiatal kora” ellenére túlzás nélkül sorolhatjuk *Közép-Európa* legjelentősebb bányásztörténeti orgánuma közé.

